Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (šesti senat)

z dne 19. novembra 2020*

„Predhodno odločanje – Območje svobode, varnosti in pravice – Azilna politika – Direktiva 2011/95/EU – Pogoji za priznanje statusa begunca – Zavrnitev služenja vojaškega roka – Člen 9(2)(e) – Pravo izvorne države, ki ne določa pravice do ugovora vesti – Varstvo oseb, ki so pobegnile iz svoje izvorne države po izteku roka za odložitev služenja vojaškega roka – Člen 9(3) – Povezava med razlogi iz člena 10 te direktive in pregonom ter kaznimi iz člena 9(2)(e) navedene direktive – Dokaz“

V zadevi C-238/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Verwaltungsgericht Hannover (upravno sodišče v Hannovru, Nemčija) z odločbo z dne 7. marca 2019, ki je na Sodišče prispela 20. marca 2019, v postopku

EZ

proti

Bundesrepublik Deutschland,

SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi J.-C. Bonichot (poročevalec), predsednik prvega senata v funkciji predsednika senata, C. Toader, sodnica, in M. Safjan, sodnik,

generalna pravobranilka: E. Sharpston,

sodni tajnik: R. Schiano, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 5. marca 2020,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za EZ S. Schröder, Rechtsanwältin,

– za Bundesrepublik Deutschland A. Horlamus, agent,

– za nemško vlado R. Kanitz, agent,

– za Evropsko komisijo S. Grünheid in M. Condou-Durande, agentki,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 28. maja 2020

* Jezik postopka: nemščina.

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 9(2)(e) in (3) Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (UL 2011, L 337, str. 9).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med EZ, sirskim državljanom, in Bundesrepublik Deutschland (Zvezna republika Nemčija), zaradi odločitve Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (zvezni urad za migracije in begunce, Nemčija), da se mu zavrne status begunca.

Pravni okvir

Ženevska konvencija

3 Člen 1(A) Konvencije o statusu beguncev, ki je bila podpisana v Ženevi 28. julija 1951 (*Recueil des traités des Nations unies*, zv. 189, str. 150, št. 2545 (1954)) in je začela veljati 22. aprila 1954, kakor je bila dopolnjena s Protokolom o statusu beguncev, ki je bil sklenjen v New Yorku 31. januarja 1967 in je začel veljati 4. oktobra 1967 (v nadaljevanju: Ženevska konvencija), določa:

„Za namene te Konvencije se izraz ‚begunec' uporablja za vsako osebo:

[…]

(2) […] ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem, osnovanem na rasi, veri, narodni pripadnosti, pripadnosti določeni družbeni skupini ali določenem političnem prepričanju, nahaja izven države, katere državljan je, in ne more, ali zaradi takšnega strahu noče uživati varstva te države, ali osebo, ki nima državljanstva, in se nahaja izven države, kjer je imela običajno prebivališče, pa se zaradi takšnih dogodkov ne more ali noče zaradi omenjenega strahu vrniti v to državo.

[…]".

Direktiva 2011/95

4 V uvodnih izjavah 2, 4, 12, 24 in 29 Direktive 2011/95 je navedeno:

„(2) Skupna azilna politika, vključno s skupnim evropskim azilnim sistemom, je sestavni del cilja Evropske unije glede postopnega oblikovanja območja svobode, varnosti in pravice, odprtega osebam, ki jih okoliščine prisilijo k legitimnemu iskanju zaščite v Uniji.

[…]

(4) Ženevska konvencija […] [predstavlja temelj] mednarodne pravne ureditve za zaščito beguncev.

[…]

(12) Glavni cilj te direktive je po eni strani zagotoviti, da države članice uporabljajo skupna merila za ugotavljanje, katere osebe resnično potrebujejo mednarodno zaščito, po drugi strani pa zagotoviti, da je v vseh državah članicah navedenim osebam na voljo minimalna raven ugodnosti.

[…]

(24) Treba je uvesti skupna merila za priznavanje statusa begunca prosilcem za azil v smislu člena 1 Ženevske konvencije.

[…]

(29) Eden od pogojev, ki jih je treba izpolnjevati za pridobitev statusa begunca v smislu člena 1(A) Ženevske konvencije, je obstoj vzročne povezave med razlogi za preganjanje, in sicer rasno, versko ali nacionalno pripadnostjo, političnim prepričanjem ali pripadnostjo določeni družbeni skupini, ter dejanji preganjanja ali odsotnostjo zaščite pred takšnimi dejanji.“

5 V skladu s členom 2(d) navedene direktive za namene te direktive „begunec“ pomeni „državljana tretje države, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rasne, verske, nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini nahaja izven države, katere državljan je, in ne more ali zaradi tega strahu noče izkoristiti zaščite te države […]“.

6 Člen 4 navedene direktive iz Poglavja II te direktive, naslovljenega „Obravnavanje prošenj za mednarodno zaščito“, določa:

„1. Države članice lahko naložijo prosilcu dolžnost, da čim prej predloži vse potrebne elemente za utemeljitev prošnje za mednarodno zaščito. Dolžnost države članice je, da v sodelovanju s prosilcem obravnava ustrezne elemente prošnje.

2. Elementi iz odstavka 1 so izjave prosilca in vsa dokumentacija, s katero razpolaga prosilec, glede svoje starosti, porekla, vključno s poreklom ustreznih sorodnikov, identitete, državljanstva(-ev), držav(-e) in kraja(-ev) prejšnjega prebivališča, prejšnjih prošenj za azil, prepotovanih poti, potovalnih dokumentov ter razlogov za prošnjo za mednarodno zaščito.

3. Obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito se izvede v vsakem posameznem primeru posebej in vključuje upoštevanje naslednjega:

(a) vsa ustrezna dejstva, ki se nanašajo na izvorno državo v času, ko se sprejme odločitev o prošnji, vključno z zakoni in predpisi izvorne države in načinom njihove uporabe;

(b) ustrezne izjave in dokumentacijo, ki jih predloži prosilec, vključno z informacijami o tem, ali je bil ali bi lahko bil prosilec podvržen preganjanju oziroma mu je bila ali bi mu lahko bila povzročena resna škoda;

(c) individualni položaj in osebne okoliščine prosilca, vključno z dejavniki, kot so poreklo, spol in starost, za oceno dejstva, ali bi na podlagi prosilčevih osebnih okoliščin dejanja, ki jim je bil prosilec izpostavljen ali bi jim bil lahko izpostavljen, pomenila preganjanje ali resno škodo;

(d) ali so imele dejavnosti prosilca od odhoda iz izvorne države izključni ali poglavitni namen ustvarjanja potrebnih pogojev za prošnjo za mednarodno zaščito, z namenom ocene, ali bi bil prosilec ob vrnitvi v to državo zaradi teh dejavnosti izpostavljen preganjanju ali resni škodi;

(e) ali se od prosilca lahko utemeljeno pričakuje, da bo izkoristil zaščito druge države, kjer lahko uveljavlja državljanstvo.

4. Dejstvo, da je prosilec že bil podvržen preganjanju ali mu je že bila povzročena resna škoda ali se mu je s takšnim preganjanjem ali škodo neposredno grozilo, je resen znak prosilčevega utemeljenega strahu pred preganjanjem ali utemeljenega tveganja, da utrpi resno škodo, razen če obstajajo tehtni razlogi za prepričanje, da se takšno preganjanje ali resna škoda ne bo ponovila.

5. Kadar države članice uporabljajo načelo, po katerem je dolžan prošnjo za mednarodno zaščito utemeljiti prosilec, in kadar vidiki izjav prosilca niso utemeljeni z dokumentarnimi ali drugimi dokazi, teh vidikov ni treba potrditi, kadar so izpolnjeni naslednji pogoji:

(a) prosilec se je kar najbolj potrudil za utemeljitev svoje prošnje;

(b) vsi ustrezni elementi, ki so na voljo prosilcu, so bili predloženi, glede morebitne odsotnosti drugih ustreznih elementov pa je bila podana zadovoljiva razlaga;

(c) ugotovljeno je, da so prosilčeve izjave skladne in verjetne ter ne nasprotujejo dostopnim specifičnim in splošnim informacijam, povezanim s prosilčevim primerom;

(d) prosilec je zaprosil za mednarodno zaščito, kakor hitro je bilo to mogoče, razen če lahko prosilec izkaže tehten razlog, zakaj tega ni storil, in

(e) ugotovljena je bila splošna verodostojnost prosilca.“

7 Člen 9 iste direktive, naslovljen „Dejanja preganjanja“, določa:

„1. Da se šteje za dejanje preganjanja v smislu člena 1(A) Ženevske konvencije, mora dejanje:

(a) biti dovolj resne narave ali dovolj ponavljajoča, da predstavljajo hudo kršitev temeljnih človekovih pravic, zlasti pravic, od katerih odstopanja niso mogoča po členu 15(2) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin[, podpisane v Rimu 4. novembra 1950]; ali

(b) predstavljati akumulacijo različnih ukrepov, vključno s kršitvami človekovih pravic, ki je dovolj huda, da vpliva na posameznika na podoben način, kot je omenjeno v točki (a).

2. Dejanja preganjanja, opredeljena v odstavku 1, imajo lahko med drugim naslednje oblike:

[…]

(e) pregon ali kazen zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka v spopadu, kjer bi služenje vojaškega roka vključevalo kazniva dejanja ali dejanja, ki spadajo med izključitvene razloge, navedene v členu 12(2);

[…]

3. Skladno s točko (d) člena 2 mora obstajati povezava med razlogi iz člena 10 in dejanji preganjanja, kot so določena v odstavku 1 tega člena, ali odsotnostjo zaščite pred temi dejanji.“

8 Člen 10 Direktive 2011/95 določa:

„1. Države članice pri ocenjevanju razlogov za preganjanje upoštevajo naslednje elemente:

[…]

(e) pojem političnega prepričanja zajema zlasti imeti neko mnenje, stališče ali prepričanje o zadevi, povezani s potencialnimi subjekti preganjanja, navedenimi v členu 6, in z njihovo politiko ali metodami, ne glede na to, ali je prosilec v skladu s tem mnenjem, stališčem ali prepričanjem tudi ravnal.

2. Pri ocenjevanju dejstva, ali ima prosilec utemeljen strah pred preganjanjem, ni pomembno, ali prosilec dejansko ima rasne, verske, nacionalne, družbene ali politične značilnosti, ki se preganjajo, pod pogojem, da takšne značilnosti prosilcu pripisuje subjekt preganjanja.“

9 Člen 12 te direktive, naslovljen „Izključitev“, v odstavku 2 določa:

„Državljan tretje države ali oseba brez državljanstva ne more biti begunec, če obstajajo tehtni razlogi za domnevo, da:

(a) je storil(-a) kaznivo dejanje proti miru, vojni zločin ali zločin proti človeštvu, kot opredeljeno v mednarodnih instrumentih, ki določajo takšna kazniva dejanja;

[…]“.

Nemško pravo

10 Asylgesetz (zakon o pravici do azila) v različici, ki se uporablja v postopku v glavni stvari (v nadaljevanju: AsylG), v členu 3, naslovljenem „Priznanje statusa begunca“, določa:

„(1) Tujec je begunec v smislu [Ženevske konvencije], če:

1. ga je utemeljeno strah pred preganjanjem zaradi rasne, verske, nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini,

2. je zunaj države (država izvora)
   (a) katere državljan je ter katere zaščite ne more ali zaradi tega strahu noče izkoristiti,

[…]

(2) Tujec ne more imeti statusa begunca v smislu odstavka 1 zgoraj, če obstajajo tehtni razlogi za domnevo:

1. da je storil(-a) kaznivo dejanje proti miru, vojni zločin ali zločin proti človeštvu, kot opredeljeno v mednarodnih instrumentih, ki določajo takšna kazniva dejanja;

2. da je storil težje nepolitično kaznivo dejanje zunaj zveznega ozemlja, preden je bil tam sprejet kot begunec, zlasti izredno kruto dejanje, tudi če je bilo storjeno zaradi domnevno političnih ciljev, ali

3. da je kriv dejanj, ki nasprotujejo namenom in načelom Združenih narodov.

[…]“.

11 Člen 3a AsylG, naslovljen „Dejanja preganjanja“, določa:

„(1) Za dejanje preganjanja v smislu člena 3(1) se šteje dejanje, ki

1. je dovolj resne narave ali dovolj ponavljajoče, da pomeni hudo kršitev temeljnih človekovih pravic, zlasti pravic, od katerih odstopanja niso mogoča po členu 15(2) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin […]; ali

2. pomeni akumulacijo različnih ukrepov, vključno s kršitvami človekovih pravic, ki je dovolj huda, da vpliva na posameznika na podoben način, kot je navedeno v točki 1 zgoraj.

(2) Dejanja preganjanja, opredeljena v odstavku 1, imajo lahko med drugim naslednje oblike:

[…]

5. pregon ali kazen zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka v spopadu, kjer bi služenje vojaškega roka vključevalo kazniva dejanja ali dejanja, ki spadajo med izključitvene razloge, navedene v členu 3(2) tega zakona,

[…]

(3) Obstajati mora povezava med razlogi za preganjanje, navedenimi v členu 3(1), točka 1, v povezavi s členom 3b, in dejanji, opredeljenimi kot dejanja preganjanja v smislu odstavkov 1 in 2 tega člena, ali neobstojem zaščite pred takimi dejanji.“

12 Člen 3b AsylG, naslovljen „Razlogi za preganjanje“, določa:

„(1) Pri ocenjevanju razlogov za preganjanje v skladu s členom 3(1), točka 1, je treba upoštevati naslednje:

[…]

5. pojem političnega prepričanja zajema zlasti imeti neko mnenje, stališče ali prepričanje o zadevi, povezani s potencialnimi subjekti preganjanja, navedenimi v členu 3c, in z njihovo politiko ali metodami, ne glede na to, ali je tujec v skladu s tem mnenjem, stališčem ali prepričanjem tudi ravnal.

(2) Pri ocenjevanju dejstva, ali ima tujec utemeljen strah pred preganjanjem, ni pomembno, ali prosilec dejansko ima rasne, verske, nacionalne, družbene ali politične značilnosti, ki se preganjajo, pod pogojem, da takšne značilnosti prosilcu pripisuje subjekt preganjanja.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

13 EZ, sirski državljan, je svojo državo zapustil 6. novembra 2014. 5. septembra 2015 je prišel v Nemčijo, 28. januarja 2016 pa je vložil prošnjo za azil.

14 Navedel je, da je novembra 2014 pobegnil iz Sirije, da tam ne bi služil vojaškega roka, v strahu, da se bo moral udeležiti državljanske vojne. Služenje vojaškega roka mu je bilo odloženo do februarja 2015, da bi končal univerzitetni študij.

15 Zvezni urad za migracije in begunce mu je 11. aprila 2017 priznal subsidiarno zaščito, zavrnil pa je njegovo prošnjo za azil z obrazložitvijo, da ni bil izpostavljen preganjanju, zaradi katerega se je odločil oditi. Po mnenju tega organa zadevne osebe, ki je samo pobegnila od državljanske vojne, ne bi bilo treba biti strah pred preganjanjem, če bi se vrnila v Sirijo. Nikakor naj ne bi obstajala povezava med preganjanjem, ki se ga boji, in razlogi za preganjanje, na podlagi katerih bi lahko nastala pravica do priznanja statusa begunca.

16 EZ je 1. maja 2017 zoper to odločbo vložil tožbo pri predložitvenem sodišču, Verwaltungsgericht Hannover (upravno sodišče v Hannovru, Nemčija). V bistvu meni, da je zaradi pobega iz izvorne države, da bi se izognil obveznosti služenja vojaškega roka, in zaradi prošnje za azil, vložene v Nemčiji, izpostavljen tveganju preganjanja, kar upravičuje, da se mu prizna status begunca.

17 Predložitveno sodišče ugotavlja, da nacionalna sodna praksa glede prošenj za azil, ki so jih vložili sirski vojaški obvezniki, ki so pobegnili iz svoje države, da bi se izognili služenju vojaškega roka, in so zaradi tega izpostavljeni pregonu in kaznim v primeru vrnitve v svojo državo, ni določena.

18 V teh okoliščinah je Verwaltungsgericht Hannover (upravno sodišče v Hannovru) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člen 9(2)(e) [Direktive 2011/95] razlagati tako, da se za ‚zavrnitev služenja vojaškega roka v spopadu' ne zahteva, da je zadevna oseba zavrnila služenje vojaškega roka v formaliziranem postopku zavrnitve, če pravo izvorne države ne določa pravice do zavrnitve služenja vojaškega roka?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen: Ali člen 9(2)(e) Direktive [2011/95] ščiti tudi osebe, ki se po izteku odloga služenja vojaškega roka ne javijo pri vojaški upravi izvorne države in se z begom izognejo prisilnemu naboru?

3. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen: Ali je treba člen 9(2)(e) [Direktive 2011/95] razlagati tako, da ‚bi' pri vojaškem obvezniku, ki ne ve, na katerem vojaškem območju bo posredoval v prihodnosti, služenje vojaškega roka neposredno ali posredno ‚vključevalo kazniva dejanja ali dejanja, ki spadajo med izključitvene razloge, navedene v členu 12(2)', zgolj zato, ker oborožene sile v njegovi izvorni državi večkrat in sistematično izvajajo taka kazniva dejanja ali dejanja s posredovanjem vojaških obveznikov?

4. Ali je treba člen 9(3) Direktive [2011/95] razlagati tako, da mora tudi v primeru preganjanja na podlagi člena 9(2)(e) v skladu s členom 2(d) obstajati povezava med razlogi iz člena 10 in dejanji preganjanja iz člena 9(1) in (2) ali neobstojem zaščite pred takimi kaznivimi dejanji?

5. Če je odgovor na četrto vprašanje pritrdilen: ali povezava v smislu člena 9(3) v povezavi s členom 2(d) [Direktive 2011/95] med preganjanjem s kazenskim pregonom ali kaznovanjem zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka in razlogom za preganjanje obstaja že, če se kazenski pregon ali kaznovanje nanašata na zavrnitev?"

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

19 Spomniti je treba, na prvem mestu, da je iz uvodnih izjav 4 in 12 Direktive 2011/95 razvidno, da je Ženevska konvencija temelj mednarodne pravne ureditve za zaščito beguncev in da je bila ta direktiva sprejeta, da bi vse države članice uporabljale skupna merila za ugotavljanje, katere osebe resnično potrebujejo mednarodno zaščito.

20 Določbe Direktive 2011/95 je treba torej razlagati ob upoštevanju njene splošne sistematike in namena ter ob spoštovanju Ženevske konvencije in drugih upoštevnih pogodb, na katere se sklicuje člen 78(1) PDEU. Kot je razvidno iz uvodne izjave 16 te direktive, je treba pri tej razlagi upoštevati tudi pravice, priznane z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah (glej v tem smislu sodbo z dne 26. februarja 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, točka 23 in navedena sodna praksa).

21 Opozoriti je treba, na drugem mestu, da je v skladu s členom 2(d) Direktive 2011/95 begunec med drugim državljan tretje države, ki je zunaj države, katere državljan je, „zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem“ zaradi rasne, verske in nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti družbeni skupini in ne more ali „zaradi tega strahu“ noče izkoristiti „zaščite“ te države. Zadevni državljan se mora tako zaradi okoliščin v izvorni državi utemeljeno bati preganjanja iz vsaj enega od petih razlogov, ki so našteti v tej direktivi in Ženevski konvenciji (glej v tem smislu sodbo z dne 26. februarja 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, točka 24 in navedena sodna praksa).

22 Na tretjem mestu, poudariti je treba, da so v členu 9 Direktive 2011/95 opredeljeni elementi, na podlagi katerih je mogoče dejanja šteti za dejanja preganjanja v smislu člena 1(A) Ženevske konvencije. Člen 9(1)(a) te direktive glede tega natančneje določa, da morajo biti upoštevna dejanja dovolj resna ali ponavljajoča, da pomenijo hudo kršitev temeljnih človekovih pravic, zlasti absolutnih pravic, od katerih odstopanja v skladu s členom 15(2) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin niso mogoča. Poleg tega člen 9(1)(b) navedene direktive natančneje določa, da je treba za preganjanje šteti tudi akumulacijo različnih ukrepov, vključno s kršitvami človekovih pravic, ki je dovolj huda, da vpliva na posameznika na podoben način, kot je opisano v členu 9(1)(a) te direktive. Iz teh določb je razvidno, da kršitev temeljnih pravic pomeni preganjanje v smislu člena 1A Ženevske konvencije le, če je dovolj huda (glej v tem smislu sodbo z dne 26. februarja 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, točka 25 in navedena sodna praksa).

23 Na četrtem mestu, poudariti je treba, da je treba na podlagi člena 4(3)(a),(b) in (c) Direktive 2011/95 pri obravnavi prošnje za mednarodno zaščito v vsakem posameznem primeru posebej upoštevati vsa upoštevna dejstva v zvezi z izvorno državo v času odločanja o prošnji, ustrezne izjave in dokumentacijo, ki jo predloži prosilec, ter njegov individualni položaj in osebne okoliščine.

24 Ob upoštevanju teh ugotovitev je treba razlagati določbe člena 9(2)(e) Direktive 2011/95, v skladu s katerimi so lahko dejanja preganjanja v smislu odstavka 1 tega člena med drugim v obliki pregona ali kazni zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka v spopadu, kadar bi služenje vojaškega roka vključevalo kazniva dejanja ali dejanja, ki spadajo med izključitvene razloge, navedene v členu 12(2) te direktive.

25 Poleg tega je v zvezi s postopkom v glavni stvari iz navedb predložitvenega sodišča razvidno, da so kazniva dejanja, ki bi jih EZ lahko storil kot vojaški nabornik v okviru sirske državljanske vojne, „vojni zločini“ ali „zločini proti človeštvu“ iz člena 12(2)(a) Direktive 2011/95.

Prvo in drugo vprašanje

26 Predložitveno sodišče s prvima vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 9(2)(e) Direktive 2011/95 razlagati tako, da nasprotuje temu, da se, kadar pravo izvorne države ne določa možnosti zavrnitve služenja vojaškega roka, ta zavrnitev ugotovi v položaju, v katerem zadevna oseba svoje zavrnitve ni formalizirala po določenem postopku in je pobegnila iz svoje izvorne države, ne da bi se zglasila pri vojaških organih.

27 V skladu s členom 9(2)(e) Direktive 2011/95 morajo dejanja preganjanja, katerim naj bi bila oseba, ki želi pridobiti status begunca na podlagi te določbe, v skladu z njenimi trditvami izpostavljena, izhajati iz njene zavrnitve služenja vojaškega roka. Zato mora biti ta zavrnitev edino sredstvo, ki zadevni osebi omogoča, da se izogne sodelovanju pri kaznivih dejanjih iz člena 12(2)(a) te direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 26. februarja 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, točka 44).

28 Iz tega sledi, da okoliščina, da prosilec za status begunca ni uporabil postopka za pridobitev statusa osebe z ugovorom vesti, izključuje vsakršno zaščito na podlagi člena 9(2)(e) Direktive 2011/95, razen če navedeni prosilec dokaže, da mu v konkretnem položaju ni bil na razpolago noben tak postopek (glej v tem smislu sodbo z dne 26. februarja 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, točka 45).

29 Zlasti kadar pravo izvorne države ne predvideva možnosti zavrnitve služenja vojaškega roka in posledično ne obstaja noben postopek v ta namen, od vojaškega obveznika, ki se je izognil služenju vojaškega roka ni mogoče zahtevati, da svojo zavrnitev formalizira po določenem postopku.

30 Poleg tega v tem primeru ob upoštevanju nezakonitosti te zavrnitve na podlagi prava izvorne države ter preganjanja in kazni, ki jim je izpostavljena oseba, ki je zavrnila služenje, od te osebe ni mogoče razumno pričakovati, da je zavrnitev izrazila pred vojaškimi organi.

31 Vendar te okoliščine ne morejo zadostovati za dokaz o resničnosti zavrnitve služenja vojaškega roka s strani zadevne osebe. V skladu s členom 4(3)(a), (b) in (c) Direktive 2011/95 je treba to presojati tako kot druge dokaze, ki so bili predloženi za utemeljitev prošnje za mednarodno zaščito, ob upoštevanju vseh upoštevnih dejstev v zvezi z izvorno državo v času odločanja o prošnji, upoštevnih informacij in dokumentov, ki jih predloži prosilec, ter njegovega individualnega položaja in osebnih okoliščin, kot je bilo navedeno v točki 23 te sodbe.

32 Zato je treba člen 9(2)(e) Direktive 2011/95 razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da se, kadar pravo izvorne države ne določa možnosti zavrnitve služenja vojaškega roka, ta zavrnitev ugotovi v položaju, v katerem zadevna oseba svoje zavrnitve ni formalizirala po določenem postopku in je pobegnila iz svoje izvorne države, ne da bi se zglasila pri vojaških organih.

Tretje vprašanje

33 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem sprašuje, ali je treba člen 9(2)(e) Direktive 2011/95 razlagati tako, da se za vojaškega obveznika, ki zavrne služenje vojaškega roka v spopadu, vendar ne ve, na katerem vojaškem območju bo posredoval v prihodnosti, domneva, da bo njegovo služenje vojaškega roka vključevalo izvrševanje kaznivih dejanj ali dejanj iz člena 12(2) te direktive zgolj zato, ker oborožene sile v njegovi izvorni državi ponavljajoče in sistematično izvajajo taka kazniva dejanja ali dejanja s posredovanjem vojaških obveznikov.

34 Nacionalni organi so edini pristojni, da pod nadzorom sodišča presodijo, ali bi služenje vojaškega roka s strani prosilca, ki prosi za pridobitev statusa begunca na podlagi člena 9(2)(e) Direktive 2011/95, nujno ali vsaj zelo verjetno pripeljalo do tega, da bi ta prosilec storil kazniva dejanja iz člena 12(2) te direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 26. februarja 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, točka 40).

35 Ta presoja dejstev mora temeljiti na sklopu indicev, ki ob upoštevanju vseh okoliščin obravnavanega primera – med drugim tistih, ki se nanašajo na upoštevna dejstva v zvezi z izvorno državo v času odločanja o prošnji ter na individualni položaj in osebne okoliščine prosilca – dokazuje, da je glede na vse okoliščine storitev zatrjevanih vojnih zločinov verjetna (glej v tem smislu sodbo z dne 26. februarja 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, točka 46).

36 Poleg tega je Sodišče razsodilo, da načeloma niso izključeni položaji, v katerih bi prosilec pri storitvi takih kaznivih dejanj sodeloval zgolj posredno, zlasti ker ni pripadnik bojnih enot, ampak je na primer razporejen v enoto za logistiko ali podporo (glej v tem smislu sodbo z dne 26. februarja 2015, Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, točka 37).

37 V sirskem okviru vsesplošne državljanske vojne, ki je prevladovala v času odločanja o prošnji zadevne osebe, to je aprila 2017, in zlasti ob upoštevanju ponavljajoče in sistematične storitve vojnih zločinov s strani sirske vojske, vključno z enotami, sestavljenimi iz vojaških obveznikov, ki so po mnenju predložitvenega sodišča obsežno dokumentirane, se zdi verjetnost, da bo vojaški obveznik ne glede na vojaško območje, na katerem bo posredoval, neposredno ali posredno sodeloval pri storitvi obravnavanih kaznivih dejanj, zelo velika, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

38 Zato je treba člen 9(2)(e) Direktive 2011/95 razlagati tako, da se pri vojaškem obvezniku, ki zavrne služenje vojaškega roka v spopadu, vendar ne ve, na katerem vojaškem območju bo posredoval v prihodnosti, v okviru vsesplošne državljanske vojne, v kateri oborožene sile ponavljajoče in sistematično izvršujejo kazniva dejanja ali dejanja iz člena 12(2) iste direktive s posredovanjem vojaških obveznikov, domneva, da bo s služenjem vojaškega roka neposredno ali posredno sodeloval pri izvrševanju takšnih kaznivih dejanj ali dejanj ne glede na območje posredovanja.

Četrto vprašanje

39 Predložitveno sodišče s četrtim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 9(3) Direktive 2011/95 razlagati tako, da mora obstajati povezava med razlogi iz člena 10 te direktive in pregonom ter kaznimi iz člena 9(2)(e) te direktive.

40 Na to vprašanje je treba odgovoriti ne le glede na besedilo navedenega člena 9, ampak tudi glede na njegovo sobesedilo in namen zakonodajalca Unije.

41 Na prvem mestu, iz besedila člena 9(3) Direktive 2011/95 izhaja, da mora obstajati povezava med razlogi iz člena 10 te direktive in dejanji preganjanja v smislu njenega člena 9(1) ali neobstojem zaščite pred takimi dejanji. Člen 9(2) navedene direktive pa vsebuje okvirni seznam dejanj preganjanja v smislu odstavka (1) tega člena 9. Zato zahteva po povezavi med razlogi iz člena 10 in dejanji preganjanja v smislu člena 9(1) velja zlasti za dejanja preganjanja, našteta v členu 9(2), vključno s tistimi iz točke (e) te določbe.

42 Na drugem mestu, ta razlaga je v skladu s samo opredelitvijo pojma „begunec“ v smislu člena 2(d) Direktive 2011/95, to je državljan tretje države ali oseba brez državljanstva, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi enega od petih razlogov, ki so našteti v tej določbi in oblikovani v členu 10 Direktive, in ki ne more ali, zaradi tega strahu, noče izkoristiti zaščite države, v kateri je imel običajno prebivališče.

43 Na tretjem mestu, kot je navedeno v njeni uvodni izjavi 24, je namen Direktive 2011/95 sprejetje skupnih meril za priznanje statusa begunca v smislu Ženevske konvencije. Zato ta direktiva v skladu z določbami člena 1(A)(2) te konvencije omejuje pravico do azila na osebe, ki se utemeljeno bojijo preganjanja zaradi rasne, verske, nacionalne pripadnosti, pripadnosti neki določeni družbeni skupini ali političnega prepričanja, kot je razvidno tudi iz uvodne izjave 29 Direktive.

44 Glede na navedeno je treba člen 9(3) Direktive 2011/95 razlagati tako, da zahteva obstoj povezave med razlogi navedenimi v členu 10 te direktive in pregonom ter kaznimi iz člena 9(2)(e) navedene direktive.

Peto vprašanje

45 Predložitveno sodišče s petim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba določbe člena 9(2)(e) v povezavi s členom 9(3) Direktive 2011/95 razlagati tako, da se šteje, da je obstoj povezave med razlogi, navedenimi v členu 2(d) in členu 10 te direktive, in pregonom ter kaznimi zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka iz člena 9(2)(e) navedene direktive dokazan zgolj zato, ker so pregon in kazni povezani s to zavrnitvijo.

46 Najprej je treba poudariti, da s tem, da se nanaša na pregon ali kazni zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka v spopadu, kadar bi se domnevalo, da služenje vojaškega roka vključuje izvrševanje kaznivih dejanj ali izpolnitev dejanj, ki spadajo pod izključitvene razloge iz člena 12(2) Direktive 2011/95, člen 9(2)(e) te direktive opredeljuje nekatera dejanja preganjanja z njihovim razlogom, in da

se ta razlog razlikuje od tistih, ki so taksativno našteti v členu 2(d) in členu 10 te direktive, in sicer rasna, verska ali nacionalna pripadnost, pripadnost političnim prepričanjem ali pripadnost določeni družbeni skupini.

47 Res je, da je v številnih primerih zavrnitev služenja vojaškega roka izražanje političnega prepričanja, ne glede na to, ali gre za zavrnitev kakršne koli uporabe vojaške sile ali za nasprotovanje politiki ali metodam organov izvorne države, verskega prepričanja oziroma je posledica pripadnosti določeni družbeni skupini. V teh primerih je dejanja preganjanja, do katerih lahko pripelje ta zavrnitev, prav tako mogoče povezati z istimi razlogi.

48 Vendar lahko, kot je generalna pravobranilka navedla v točki 67 sklepnih predlogov, zavrnitev služenja vojaškega roka temelji tudi na razlogih, ki se razlikujejo od petih zgoraj navedenih razlogov za preganjanje. Zlasti jo je mogoče utemeljiti s strahom pred izpostavljenostjo nevarnostim, ki jih pomeni služenje vojaškega roka v okviru oboroženega spopada.

49 Zato bi priznanje, da je zavrnitev služenja vojaškega roka pod pogoji, opredeljenimi v členu 9(2)(e) Direktive 2011/95, vsekakor povezano z enim od petih razlogov za preganjanje, določenih z Ženevsko konvencijo, v resnici pomenilo, da se tem razlogom dodajo drugi razlogi za preganjanje, s čimer bi se razširilo področje uporabe te direktive glede na področje uporabe Ženevske konvencije. Taka razlaga pa bi bila v nasprotju z jasnim namenom zakonodajalca Unije, navedenim v uvodni izjavi 24 navedene direktive, da znotraj Unije uskladi izvajanje statusa begunca v smislu Ženevske konvencije.

50 Zato obstoja povezave med vsaj enim od razlogov za preganjanje iz člena 10 te direktive ter pregonom in kaznimi iz člena 9(2)(e) te direktive ni mogoče šteti za dokazanega ter ga zato ni mogoče izvzeti iz preučitve nacionalnih organov, pristojnih za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito.

51 To ugotovitev potrjujejo podrobna pravila za obravnavanje prošenj za mednarodno zaščito, določena v Direktivi 2011/95.

52 V členu 4(1) te direktive je namreč določeno, da lahko države članice naložijo prosilcu dolžnost, da čim prej predloži vse potrebne elemente za utemeljitev prošnje za mednarodno zaščito. Izjave prosilca za mednarodno zaščito pa so lahko le izhodišče za postopek presoje dejstev in okoliščin, ki ga opravijo pristojni organi (glej v tem smislu sodbo z dne 25. januarja 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, točka 28). Ta določba namreč določa, da je dolžnost države članice, da v sodelovanju s prosilcem za mednarodno zaščito obravnava ustrezne elemente prošnje.

53 Med upoštevnimi elementi, predloženimi v presojo pristojnim nacionalnim organom, pa so v členu 4(2) Direktive 2011/95 navedeni „razlogi za prošnjo za mednarodno zaščito“, ki nujno vključujejo razlog za dejanja preganjanja, ki naj bi jim bil prosilec izpostavljen. Zato bi priznanje – brez preučitve – da se pregon in kazni zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka v okoliščinah iz člena 9(2)(e) te direktive navezujejo na enega od petih razlogov za preganjanje, določenih v Ženevski konvenciji, pomenilo, da se iz ocene pristojnih organov izključi bistveni element „razlogov za prošnjo za mednarodno zaščito“, kar je v nasprotju s tem, kar določa člen 4(2) navedene direktive.

54 Vendar ni mogoče šteti, da mora prosilec za mednarodno zaščito predložiti dokaz o povezavi med razlogi, navedenimi v členu 2(d) in členu 10 Direktive 2011/95, ter pregonom in kaznimi, ki bi jim bil podvržen zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka pod pogoji iz člena 9(2)(e) te direktive.

55 Tako dokazno breme bi bilo namreč v nasprotju s podrobnimi pravili za obravnavanje prošenj za mednarodno zaščito, kot so opredeljena v členu 4 Direktive 2011/95. Po eni strani, kot je bilo opozorjeno v točki 52 te sodbe, člen 4(1) te direktive državam članicam omogoča le, da prosilcu naložijo dolžnost, da „čim prej predloži vse potrebne elemente za utemeljitev prošnje za mednarodno zaščito“, državo članico, v kateri je bila vložena prošnja, pa zavezuje, da preuči upoštevne elemente prošnje. Po drugi strani, kot je v točki 70 sklepnih predlogov navedla generalna pravobranilka, je

v členu 4(5) Direktive 2011/95 priznano, da prosilec morda ne bo vedno mogel utemeljiti svoje prošnje z dokumentarnimi ali drugimi dokazi, v njem pa so tudi našteti kumulativni pogoji, pod katerimi se taki dokazi ne zahtevajo. V zvezi s tem so razlogi za zavrnitev služenja vojaškega roka in posledično pregon, ki bi ga lahko bil deležen, subjektivni elementi prošnje, za katere je lahko posebej težko predložiti neposreden dokaz.

56 V teh okoliščinah morajo pristojni nacionalni organi ob upoštevanju vseh okoliščin, ki jih je navedel prosilec za mednarodno zaščito, presoditi verjetnost povezave med razlogi, navedenimi v členu 2(d) in členu 10 Direktive 2011/95, ter pregonom in kaznimi v primeru zavrnitve služenja vojaškega roka pod pogoji iz člena 9(2)(e) te direktive.

57 V zvezi s tem je treba poudariti, da obstaja močna domneva, da se zavrnitev služenja vojaškega roka pod pogoji, določenimi v členu 9(2)(e) te direktive, navezuje na enega od petih razlogov, navedenih v členu 10 navedene direktive.

58 Na prvem mestu, očitno je, da zakonodajalec Unije z natančnejšo določitvijo razloga za dejanja preganjanja, navedena v členu 9(2)(e) Direktive 2011/95, ni želel otežiti pridobitve statusa begunca s tem, da je za osebe, ki uveljavljajo ugovor vesti, določil dodaten pogoj za pridobitev tega statusa, ampak je, nasprotno, menil, da je ta razlog za preganjanje na splošno povezan z vsaj enim od petih razlogov za preganjanje, ki dajejo pravico do statusa begunca. Posebna navedba – v tej direktivi – oseb, ki uveljavljajo ugovor vesti, kadar bi jih služenje vojaškega roka zavezovalo k storitvi kaznivih dejanj proti miru, vojnih zločinov ali zločinov proti človeštvu, je namreč popolnoma skladna z izključitvijo storilcev zgoraj navedenih kaznivih dejanj iz statusa begunca, določeno v členu 12 Direktive.

59 Na drugem mestu, kot je generalna pravobranilka navedla v točki 75 sklepnih predlogov, zavrnitev služenja vojaškega roka, zlasti kadar se to lahko kaznuje z visokimi sankcijami, omogoča domnevo o obstoju močnega navzkrižja vrednot in političnega ali verskega prepričanja med zadevno osebo in organi izvorne države.

60 Na tretjem mestu, v okviru oboroženega spopada, zlasti državljanske vojne, in ob neobstoju pravne možnosti za izognitev vojaškim obveznostim je zelo verjetno, da bi organi zavrnitev služenja vojaškega roka razlagali kot nasprotovanje politiki, ne glede na morebitne bolj zapletene osebne razloge zadevne osebe. Člen 10(2) Direktive 2011/95 pa določa, da „[p]ri ocenjevanju dejstva, ali ima prosilec utemeljen strah pred preganjanjem, ni pomembno, ali prosilec dejansko ima rasne, verske, nacionalne, družbene ali politične značilnosti, ki se preganjajo, pod pogojem, da takšne značilnosti prosilcu pripisuje subjekt preganjanja“.

61 Iz navedenega izhaja, da je treba člen 9(2)(e) v povezavi s členom 9(3) Direktive 2011/95 razlagati tako, da ni mogoče šteti, da je obstoj povezave med razlogi, navedenimi v členu 2(d) in členu 10 te direktive, ter pregonom in kaznimi zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka iz člena 9(2)(e) navedene direktive dokazan zgolj zato, ker so ta pregon in kazni povezani s to zavrnitvijo. Kljub temu obstaja močna domneva, da se zavrnitev služenja vojaškega roka pod pogoji, določenimi v členu 9(2)(e) te direktive, navezuje na enega od petih razlogov iz člena 10 te direktive. Pristojni nacionalni organi morajo ob upoštevanju vseh zadevnih okoliščin preveriti, ali je ta povezava verjetna.

Stroški

62 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (šesti senat) razsodilo:

1. **Člen 9(2)(e) Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite je treba razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da se, kadar pravo izvorne države izvora ne določa možnosti zavrnitve služenja vojaškega roka, to zavrnitev ugotovi v položaju, v katerem zadevna oseba zavrnitve ni formalizirala po določenem postopku in je pobegnila iz svoje izvorne države, ne da bi se zglasila pri vojaških organih.**

2. **Člen 9(2)(e) Direktive 2011/95 je treba razlagati tako, da se pri vojaškem obvezniku, ki zavrne služenje vojaškega roka v spopadu, vendar pa ne ve, na katerem vojaškem območju bo posredoval v prihodnosti, v okviru vsesplošne državljanske vojne, v kateri oborožene sile ponavljajoče in sistematično izvršujejo kazniva dejanja ali dejanja iz člena 12(2) te direktive s posredovanjem vojaških obveznikov, domneva, da bo s služenjem vojaškega roka neposredno ali posredno sodeloval pri izvrševanju takšnih kaznivih dejanj ali dejanj ne glede na območje posredovanja.**

3. **Člen 9(3) Direktive 2011/95 je treba razlagati tako, da zahteva obstoj povezave med razlogi iz člena 10 te direktive in pregonom ter kaznimi iz člena 9(2)(e) navedene direktive.**

4. **Člen 9(2)(e) v povezavi s členom 9(3) Direktive 2011/95 je treba razlagati tako, da ni mogoče šteti, da je obstoj povezave med razlogi, navedenimi v členu 2(d) in členu 10 te direktive, ter pregonom in kaznimi zaradi zavrnitve služenja vojaškega roka iz člena 9(2)(e) navedene direktive dokazan zgolj zato, ker so ta pregon in kazni povezani s to zavrnitvijo. Kljub temu obstaja močna domneva, da se zavrnitev služenja vojaškega roka pod pogoji, določenimi v členu 9(2)(e) te direktive, navezuje na enega od petih razlogov iz člena 10 te direktive. Pristojni nacionalni organi morajo ob upoštevanju vseh zadevnih okoliščin preveriti, ali je ta povezava verjetna.**

Podpisi